

สัดส่วนหนี้ครัวเรือนเพิ่ม...ท่ามกลางโจทย์เฉพาะหน้าในการเยียวยาครัวเรือน ฝ่าวิกฤตโควิด-19

ECONOMIC BRIEF

ปีที่ 26 ฉบับที่ 3874

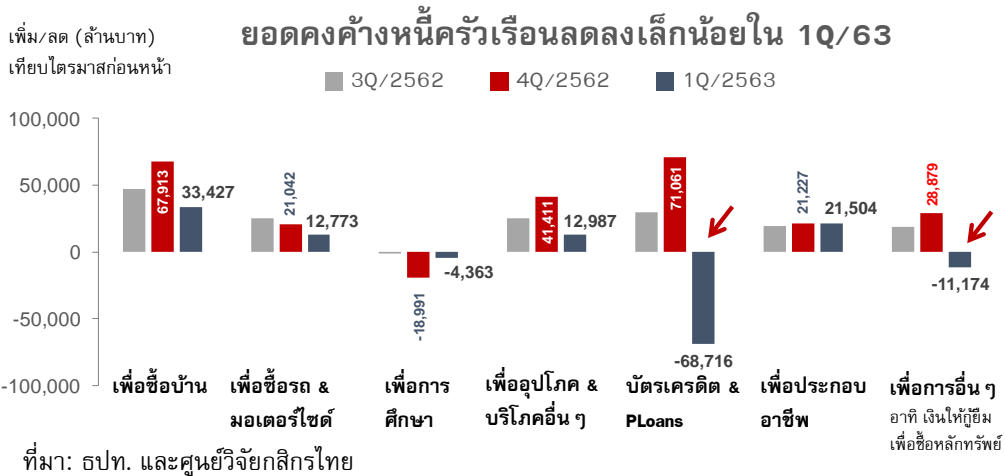
วันที่ 7 กรกฎาคม 2563

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ประเด็นหนี้ครัวเรือนที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างอยู่แล้วมีความเปราะบางมากขึ้น โดยเฉพาะในมิติของสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีที่เพิ่มขึ้นแตะระดับ 80.1% ในไตรมาส 1/2563 ที่ผ่านมา ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนว่า ภาคครัวเรือนกำลังรับมือกับปัญหาการหดตัวของรายได้ซึ่งเร็วกว่าการชะลอตัวของการกู้ยืม ทั้งนี้แม้ภาพดังกล่าวจะตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างที่ไทยกำลังเผชิญ แต่ท่ามกลางแนวโน้มเศรษฐกิจที่ยังมีความไม่แน่นอนสูงในระยะ 1-2 ปีข้างหน้า ทำให้โจทย์เฉพาะหน้าของทางการและสถาบันการเงิน ยังต้องเน้นไปที่การช่วยเหลือกลุ่มลูกหนี้รายย่อย เพื่อช่วยประคองให้ผ่านพ้นระยะวิกฤตนี้ไปได้ก่อน ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทยมีมุมมองต่อสถานการณ์หนี้ครัวเรือนดังนี้

- ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนลดลงเล็กน้อยในไตรมาส 1/2563...แม้หนี้จะไม่ได้เร่งตัวขึ้นเหมือนหลายไตรมาสที่ผ่านมา แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับสูง

จากข้อมูลล่าสุดยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนของไทยในไตรมาส 1/2563 ลดลงเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้าเป็นครั้งแรกในรอบ 4 ปีครึ่ง ประมาณ 3,562 ล้านบาท มาอยู่ที่ 13,479 ล้านล้านบาท ซึ่งก็ยังเป็นระดับที่ใกล้เคียงกับยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนช่วงปลายปี 2562 ซึ่งอยู่ที่ 13,483 ล้านล้านบาท เนื่องจากครัวเรือน-กลุ่มลูกหนี้รายย่อยยังคงมีการชำระคืนหนี้ตามปัจจัยฤดูกาล ขณะที่ความกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลทำให้หนี้คงค้างกับบริษัทหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงมากตามการหลุดตัวครั้งใหญ่ของตลาดหุ้น เช่นเดียวกับสินเชื่อในกลุ่มที่ไม่มีหลักประกัน ทั้งบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ที่หดตัวลงมากตามทิศทางการจับจ่ายใช้สอยของครัวเรือนที่เป็นไปอย่างระมัดระวัง

อย่างไรก็ดี หนี้ครัวเรือนยังคงอยู่ในระดับสูง และยังเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องติดตามอย่างต่อเนื่อง เพราะยังคงเห็นการก่อหนี้ก้อนใหญ่ ทั้งเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยและเช่าซื้อรถยนต์เพิ่มขึ้นตามแคมเปญที่ผู้ประกอบการผลักดันออกมาเพื่อประคองตลาด สวนทางสัญญาณอ่อนแอของกำลังซื้อภาคครัวเรือนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในหลายๆ ส่วน ขณะที่การก่อหนี้เพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจที่ขยับสูงขึ้นก็เป็นทิศทางที่ตอกย้ำว่า ผู้ประกอบการรายเล็กฯ อาจเริ่มเผชิญปัญหาการขาดสภาพคล่องมาตั้งแต่ในช่วงไตรมาสแรกที่เศรษฐกิจชะลอตัว ก่อนหน้าที่จะมีผลกระทบจากโควิด-19 มาซ้ำเติมอีกระลอก

- สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพียังเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มสูงต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปี 2563 เพราะเศรษฐกิจไทยชะลอลดตัวลงแรง... แต่สถานการณ์นี้เกิดขึ้นกับหลายประเทศไม่ใช่แค่ไทย

แม้ระดับหนี้ครัวเรือนจะลดลงเล็กน้อยในไตรมาสแรก แต่ก็ยังไม่ชัดเจนเท่ากับภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอลดตัวลงมากกว่า ซึ่งทำให้โดยเปรียบเทียบแล้ว หนี้ครัวเรือนต่อจีดีพียังขยับขึ้นจาก 79.9% ในไตรมาส 4/2562 มาที่ 80.1% ในไตรมาส 1/2563 ซึ่งสูงสุดในรอบ 4 ปี และน่าจะมีแนวโน้มปรับสูงขึ้นต่อเนื่องอีกในไตรมาสที่เหลือของปี 2563 แต่คงต้องทำความเข้าใจก่อนว่า สถานการณ์หนี้ที่ปรับสูงขึ้น หรือทรงตัวในระดับสูงต่อเนื่องนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่หลาย ๆ ประเทศในเอเชียกำลังเผชิญอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน (อาทิ เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ มาเลเซีย ฮังกอน ญี่ปุ่น และจีน)

หนี้ครัวเรือนไทยและต่างประเทศส่วนใหญ่เริ่มขยับขึ้น หลังการระบาดของไวรัสโควิด-19 เริ่มขยายวงกว้าง

% of GDP	2559	2560	2561	2562	1Q-2563
Australia	127.9	127.7	127.5	125.0	125.0
South Korea	90.0	92.0	94.4	97.9	97.7
New Zealand	92.5	91.3	92.7	94.3	94.7
Malaysia	86.5	82.7	82.0	82.7	82.5
Hong Kong	67.1	70.3	72.2	80.5	82.1
Thailand	79.4	78.1	78.4	79.9	80.1
Singapore	70.3	68.6	65.2	63.8	63.1
Japan	57.3	57.8	58.9	59.3	59.9
China	44.7	48.7	52.1	55.8	57.7

ที่มา ธปท. CEIC และศูนย์วิจัยกสิกรไทย

โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า สัดส่วนหนี้ต่อจีดีพีของไทยอาจขยับสูงขึ้นไปอยู่ในกรอบประมาณ 88-90% ต่อจีดีพี ณ สิ้นปี 2563 ซึ่งนับเป็นระดับสูงที่สุดในรอบ 18 ปี (ข้อมูล ธปท. ย้อนหลังถึงปี 2546) เนื่องจากเศรษฐกิจที่หดตัวลงแรง ขณะที่สัญญาณช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยของสถาบันการเงิน ทั้งการลดภาระผ่อนต่อเดือนและการพักชำระหนี้ เพื่อลดภาระทางการเงินให้กับลูกหนี้ น่าจะมีผลทำให้ยอดหนี้คงค้างของครัวเรือนและลูกค้าย่อยไม่ปรับลดลงตามแนวโน้มเศรษฐกิจ ซึ่งจากข้อมูลของ ธปท. ณ วันที่ 15 มิถุนายน 2563 พบว่า มีลูกหนี้รายย่อยได้รับความช่วยเหลือแล้วเป็นจำนวน 11.48 ล้านราย มูลค่าหนี้รวม 3.8 ล้านล้านบาท

- จุดจับตาสำคัญจะอยู่ที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีต่อกระแสรายได้ และความสามารถในการชำระคืนหนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มลูกหนี้รายย่อยที่ไม่ได้มีรายได้ประจำ กลุ่มลูกหนี้บุคคลซึ่งแต่เดิมมีปัญหารู้นฐานะทางการเงินที่ค่อนข้างเปราะบาง และกลุ่มที่ถูกปรับลดชั่วโมงการทำงาน ซึ่งย่อมจะมีผลทำให้สัดส่วนสินเชื่อด้อยคุณภาพ (NPLs) ในพอร์ตสินเชื่อรายย่อยของระบบธนาคารพาณิชย์มีโอกาสอาจขยับสูงขึ้นกว่าระดับ 3.23% ในไตรมาส 1/2563 ขณะที่การต่ออายุมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อย และมาตรการพักหนี้ของสถาบันการเงิน จำนวนคนเข้าร่วมโครงการ และตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คงจะทำให้ยากที่จะประเมินตัวเลข NPLs ที่ชัดเจนได้ในขณะนี้ และคงทำให้ตัวเลขที่รายงานออกมา ไม่ได้สะท้อนผลกระทบต่อผลประกอบการทั้งหมดที่ธนาคารพาณิชย์กำลังเผชิญในหลายๆ ไตรมาสข้างหน้า

คงต้องยอมรับว่าปัญหาเฉพาะหน้าที่เร่งด่วนในเวลานี้ของสถาบันการเงิน ทางการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะอยู่ที่การให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ ผ่านมาตรการลดภาระผ่อนต่อเดือน เลื่อนการชำระหนี้ พักชำระหนี้เงินต้น/เงินต้น+ดอกเบี้ย ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อช่วยประคองให้ลูกหนี้สามารถก้าวข้ามภาวะวิกฤตนี้ไปก่อน ทั้งนี้หากเทียบกับสถานการณ์ในต่างประเทศจะพบว่า แนวทางช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยของธปท. ที่ออกมาทั้ง 2 เฟสนั้น เป็นทิศทางที่สอดคล้องกับมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยของทั้งสิงคโปร์และมาเลเซีย แม้ว่าระดับหนี้ครัวเรือนของทั้งสองประเทศจะไม่สูงเท่าของไทยก็ตาม โดยมาตรการพักชำระหนี้ของสิงคโปร์พุ่งความสนใจไปที่สินเชื่อที่อยู่อาศัย โดยให้ลูกค้าธนาคารพาณิชย์สามารถเลื่อนระยะเวลาการชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยไปจนถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2563 ในขณะที่มาตรการพักชำระหนี้ของมาเลเซียเป็นการพักชำระหนี้สินเชื่อรายย่อยทุกประเภทในระบบธนาคารพาณิชย์โดยอัตโนมัติ (ยกเว้น บัตรเครดิต) ไปจนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2563

โดยสรุป ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า แม้หนี้ครัวเรือนของไทยมีแนวโน้มขยับขึ้นมาอยู่ที่กรอบ 88-90% เมื่อเทียบกับจีดีพีในปี 2563 เนื่องจากเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะถดถอยจากผลกระทบของการระบาดของไวรัสโควิด-19 ประกอบกับผลจากมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้และการพักชำระหนี้ ส่งผลทำให้ระดับหนี้ไม่ลดลงมากตามภาพเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์หนี้ครัวเรือนในระดับสูงนี้เกิดขึ้นกับหลายๆ ประเทศในแถบเอเชีย ไม่ได้เกิดเฉพาะกับประเทศไทย โดยภาพดังกล่าวสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้าง พร้อมๆ กับประเด็นที่ต่อเนื่องต่อคุณภาพของพอร์ตสินเชื่อรายย่อยในระบบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสำหรับธนาคารพาณิชย์นั้น โจทย์เฉพาะหน้าที่ยากจะมีอยู่ 2 เรื่อง คือ การเร่งผลักดันมาตรการช่วยเหลือลูกค้าย่อยและลูกค้าบุคคลให้ผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากนี้ไปก่อน และการเร่งปรับโครงสร้างหนี้เพื่อช่วยดูแลความสามารถในการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ ซึ่งในอีกด้านหนึ่งก็จะส่งผลดีต่อคุณภาพสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เองด้วยเช่นกัน

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสียหายทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบต่อผู้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น

